

Sygn. akt V KK 209/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Cesarz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Kazimierz Klugiewicz

Protokolant Anna Kowal

w sprawie **J. C.**

skazanego z art. 286 § 1 kk i innych

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 26 września 2012 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich

na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego

z dnia 8 lutego 2005 r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego

z dnia 16 września 2004 r., ,

uchyla zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Rejonowego co do orzeczeń o obowiązku naprawienia szkody, zawartych w pkt III pierwsze, drugie trzecie oraz piąte tiret i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym w zakresie obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej S. Przedsiębiorstwu Instalacji Budownictwa E. i Agencji Projektowo - Usługowej J. przypisanym oskarżonemu przestępstwem .

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 września 2004 roku, Sąd Rejonowy uznał J. C. za winnego tego, że w okresie od października 2000 roku do czerwca 2001 roku, będąc współwłaścicielem Przedsiębiorstwa Budowlano - Produkcyjnego CE-BUD, jako generalny wykonawca na budowie basenu krytego w S. oraz budynku mieszkalnego ZGM TBS przy ul. S., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, poprzez wprowadzenie w błąd podwykonawców, co do zamiaru zapłaty za wykonane i odebrane roboty, zgodnie z podpisanymi umowami, doprowadził pokrzywdzonych do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w łącznej kwocie 1.353.851,00 zł w postaci kosztów poniesionych za wykonane i odebrane roboty, to jest: /.../

to jest występku z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 12 k.k. i za to, na podstawie art. 294 § 1 k.k. i art. 33 § 1, § 2 i § 3 k.k. skazał go na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 300 stawek dziennych po 10 zł za stawkę, na podstawie art. 69 § 1 i § 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 5 lat, a na podstawie art. 72 § 2 k.k. zobowiązał J. C. do naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonych:

- a) Przedsiębiorstwa Instalacji Budownictwa E. Sp. z o.o. kwoty 312.925,00 zł za wykonane prace przy budowie budynku mieszkalnego ZGM TBS przy ul. S.,
- b) Przedsiębiorstwa Instalacji Budownictwa E. Sp. z o.o. kwoty 320.208,00 zł za wykonanie prac przy budowie basenu krytego w S. przy ul. S.,
- c) Agencji Projektowo - Usługowej J. kwoty 340.129,00 zł za wykonanie prac przy budowie basenu krytego przy ul. S.,

(...)

- e) Przedsiębiorstwa Produkcyjno - Usługowego D. S.C. kwoty 305.689,00 zł za wykonanie prac przy budowie basenu krytego przy ul. S.,

w terminie 3 lat od uprawomocnienia się wyroku (pkt III wyroku).

Wyrokiem z dnia 8 lutego 2005 roku, Sąd Okręgowy, po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego, utrzymał w mocy wyrok Sądu I instancji, uznając apelację za oczywiście bezzasadną.

Uzasadnienie wyroku Sądu odwoławczego nie zostało sporządzone.

Kasację od tego wyroku na korzyść J. C. złożył Rzecznik Praw Obywatelskich, zaskarżając orzeczenie w części, w jakiej utrzymano w mocy wyrok Sądu I instancji nakładający na tego oskarżonego na podstawie art. 72 § 2 k.k. obowiązek naprawienia szkody, poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonych:

- Szczecineckiego Przedsiębiorstwa Instalacji Budownictwa E. Sp. z o.o. kwoty 312.925,00 zł za wykonane prace przy budowie budynku mieszkalnego ZGM TBS przy ul. S. oraz kwoty 320.208,00 złotych za wykonane prace przy budowie basenu krytego przy ul. S.;

- Agencji Projektowo - Usługowej J. kwoty 340.129,00 zł za wykonane prace przy budowie basenu krytego przy ul. S.;

Przedsiębiorstwa Produkcyjno - Usługowego D. S.C. kwoty 305.689,00 zł za wykonane prace przy budowie basenu krytego przy ul. S. (punkt III wyroku Sądu I instancji).

Skarżący się zarzucił rażąco i mogące mieć istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa karnego procesowego, to jest art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. polegające na tym, że Sąd II instancji rozpoznając apelację obrońcy oskarżonego, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, utrzymał w mocy rażąco niesprawiedliwe rozstrzygnięcie Sądu I instancji, które zapadło z obrazą art. 415 § 5 zdanie 2 k.p.k., polegającą na orzeczeniu obowiązku naprawienia szkody przez oskarżonego, w sytuacji, gdy o roszczeniach majątkowych wynikających z popełnienia przestępstwa prawomocnie orzeczono w całości lub w części, w postępowaniach przed sądami gospodarczymi, to jest:

- o roszczeniu Przedsiębiorstwa Instalacji Budownictwa E. Sp. z o.o. w związku z pracami przy budowie basenu krytego oraz pracami wykonanymi przy budowie budynku mieszkalnego ZGM TBS orzeczono częściowo nakazem zapłaty z dnia 10 maja 2001 r. wydanym przez Sąd Okręgowy w sprawie o sygn. /.../, utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 25 października 2001 roku,;

- o roszczeniu Agencji Projektowo - Usługowej J. orzeczono częściowo nakazem zapłaty z dnia 23 marca 2001 r. wydanym przez Sąd Okręgowy ;

- o roszczeniu Przedsiębiorstwa Produkcyjno - Usługowego D. S.C. orzeczono w całości nakazem zapłaty z dnia 10 maja 2001 r. wydanym przez Sąd Okręgowy w sprawie o sygn. Akt /.../,

po czym wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna i podległa uwzględnieniu w całości, przeto mogło to nastąpić na posiedzeniu (art. 535 § 5 k.p.k.).

W myśl art. 415 § 5 zd. drugie k.p.k., m.in. obowiązku naprawienia szkody nie orzeka się, jeżeli o roszczeniu wynikającym z popełnienia przestępstwa prawomocnie już orzeczono w innym postępowaniu. Należy jednak przyjmować, że jeśli to prawomocne orzeczenie nie obejmuje całości wyrządzonej szkody, to możliwe jest orzeczenie obowiązku naprawienia szkody w pozostałej części (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2010 r., IV KK 282/10- OSNKW-R 2010, poz. 2306-lex 667515). Zaznaczyć jednak trzeba, że warunkiem wydania tego ostatecznego orzeczenia w postępowaniu karnym jest brak prawomocnego rozstrzygnięcia o tej części roszczenia w innym postępowaniu. Oczywiście być musi, że jeżeli sąd w postępowaniu cywilnym np. oddalił powództwo cywilne w określonej części, to w tej części nie może być nałożony obowiązek naprawienia szkody, czy to na podstawie art. 36 § 2 k.k., 46 § 1 k.k., 67 § 3 k.k. czy art. 72 § 2 k.k. Innymi słowy, sąd karny nie może orzekać co do roszczenia, co do którego już prawomocnie rozstrzygnięto w innym postępowaniu.

Jak wynika z akt sprawy, w tym załączonych akt cywilnych, Sąd Rejonowy za podstawę ustaleń wysokości odszkodowań, wymienionych w pkt III ppkt a, b, c i e wyroku, to jest orzeczeń o obowiązku naprawienia szkody na rzecz firm E., J. i D. S.C., przyjął te faktury, które były podstawą orzeczeń zapadłych w sprawach cywilnych. W rezultacie Sąd I instancji, co zaaprobował Sąd odwoławczy, orzekł o zapłacie: na rzecz firmy E. łącznej kwoty 633.133 zł, mimo, że wcześniej Sąd cywilny nakazał już zapłacić tej firmie kwotę 469.639, 49 zł, na rzecz firmy J. kwoty 340 129 zł, choć wcześniej już orzeczono o kwocie 30.707, 40 zł oraz na rzecz firmy D. S.C. kwoty 305.689 zł pomimo, że uprzednio wydano nakaz zapłaty na kwotę 363 431, 16 zł. Różnice między wyrokiem Sądu Rejonowego i orzeczeniami Sądów Okręgowych w sprawach gospodarczych w określeniu podmiotów, na rzecz których zasądzono odszkodowanie, nie mają znaczenia, bo wynikają z faktu, że Agencja Projektowo - Usługowa J., to nazwa działalności gospodarczej prowadzonej jednoosobowo przez J. M., zaś Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Usługowe D. S.C. jest spółką cywilną, której współnikami są P. K. i M. F.

Doszło zatem do rażącego naruszenia przez Sąd Rejonowy dyspozycji art. 415 § 5 k.p.k.

W apelacji obrońcy nie podniesiono zarzutu obrazy tego przepisu. Sąd Okręgowy z rażącym naruszeniem art. 440 k.p.k., który nakłada na sąd odwoławczy m. in. zmianę wyroku na korzyść oskarżonego niezależnie od podniesionych zarzutów, jeżeli utrzymanie tego wyroku w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe, nie skorygował zaskarżonego wyroku we wskazanej wyżej części. To uchybienie Sądu odwoławczego miało oczywisty wpływ na treść jego orzeczenia, toteż w zaskarżonej części nie mogło się ostać.

Z uwagi na to, że wniosek kasacji nie jest wiążący, a jego uwzględnienie w części nie stoi na przeszkodzie wydaniu orzeczenia w trybie art. 535 § 5 k.p.k., rozstrzygnięto jak w wyroku mając na względzie, że przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu w zakresie obowiązku naprawienia szkody na rzecz Przedsiębiorstwa Produkcyjnego – Usługowego D. S.C. byłoby bezprzedmiotowe, skoro kwota zasądzona w postępowaniu cywilnym była wyższa od tej, do której uiszczenia Sąd I instancji zobowiązał oskarżonego.